

อุ ด ง ค์ - ทู ก ขั ด ง

หมดสงสัย

มีพระเถระองค์หนึ่งในครั้งพุทธกาล อยากจะปฏิบัติให้ถูกต้อง อยากจะรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดให้มันแน่นอน เทียวออกไปอยู่องค์เดียว ว่าอยู่หลายองค์มันวุ่นวาย อยู่องค์เดียวทำสมาธิไปเรื่อยๆ สมาธิก็สงบบ้างไม่สงบบ้าง เอาแน่นอนไม่ได้ บางทีก็ขี้เกียจ บางทีก็ขยัน เกิดความสงสัยเพราะกำลังหาทางปฏิบัติอยู่

พอดีได้ยินกิตติศัพท์อาจารย์คณาจารย์ที่ปฏิบัติด้วยกันมีมากในสมัยนั้น ได้ยินกิตติศัพท์ว่า พระ ก เป็นอาจารย์สอนปฏิบัติ คนไปฟังธรรมมาก กิตติศัพท์ของท่านว่าปฏิบัติดี ก็มานั่งคิด เออ เผื่อองค์นี้จะถูก ก็ไปฟังท่านเทศน์ ไปปฏิบัติกับท่าน ฟังท่านเทศน์แล้วก็เอามาปฏิบัติอยู่องค์เดียว บางสิ่งก็เหมือนกับตัวเราคิดบ้าง บางอย่างก็ไม่เหมือนกัน ความสงสัยก็เกิดขึ้นเรื่อยไม่หยุด อยู่ไปอีกก็มีอาจารย์ ข ข่าว่าท่านปฏิบัติดีด้วยเก่งด้วย เกิดความสงสัยก็ไปอีก ไปฟังได้ความแล้วก็มาปฏิบัติ เทียบองค์นี้กับองค์นั้น ก็ไม่เหมือนกัน เทียบองค์นั้นกับ

องค์นั้นก็ไม่เหมือนกัน กับความคิดของเรานี้ก็ไม่เหมือนกันอีก แปลกไปเรื่อย ความสงสัยก็ยิ่งมากขึ้น

อยู่ไปได้ข่าวอีก พระ ค อาจารย์ ค เก่งเหมือนกัน เขาร่ำลือมา อดไม่ได้ อยากจะไปอีก ไปปฏิบัติกับท่าน ท่านจะเทศน์ยังงัย ปฏิบัติยังงัย ก็ไป ไปฟัง ธรรมะท่าน เหมือนกันบ้าง ไม่เหมือนกันบ้าง เอามาคิด องค์นั้นทำไมทำอย่างนั้น องค์นี้ทำไมทำอย่างนี้ รวมความเห็นของอาจารย์เข้าด้วยกัน แล้วก็มารวมความเห็นของเราไปกันคนละอย่าง เลยไม่เป็นสมาธิ องค์นั้นเป็นยังงัย องค์นี้เป็นยังงัย ความฟุ้งซ่านยิ่งเกิดขึ้น ก็ยิ่งทำให้หมดกำลัง ไม่สบาย สงสัยไม่หาย

วันหลังมาได้ข่าวว่าพระศาสดาพระโคตมเกิดขึ้นในโลก ยิ่งหนักใหญ่เลย ที่นี้ อดไม่ได้อีก ไปอีก ไปกราบท่าน ไปฟังธรรมะท่าน ท่านก็เทศน์ให้ฟัง ท่านว่า ไปทำความเข้าใจกับคนอื่นให้หายความสงสัยนั้นไม่ได้ ยิ่งฟัง ยิ่งสงสัย ยิ่งฟัง ก็ยิ่งแปลก พระพุทธองค์ท่านตรัสว่า ความสงสัย ไม่ใช่จะทำให้คนอื่นตัดใจให้เรา ไม่ใช่คนอื่นจะแก้ความสงสัยให้เรา องค์อื่นก็อธิบายเรื่องความสงสัยเท่านั้นแหละ เราก็จับมาปฏิบัติให้มันรู้เองเห็นเอง ท่านบอกว่า “อยู่ในกายของเรานี้แหละ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อันนี้เป็นอาจารย์ของเรา ให้ความเห็นแก่เราอยู่แล้ว” แต่เราขาดการภาวนา ขาดการพิจารณา

ท่านบอกว่าจะระงับความสงสัยให้พิจารณาภายในใจของตัวเองเท่านั้นแหละ **อดีตก็ให้ทิ้ง อนาคตก็ให้ทิ้ง ให้รู้ทั้ง ให้รู้ รู้แล้วทั้ง ไม่ใช่ไม่รู้ รู้ทั้ง** อดีตทำดีมาแล้ว ชั่วมาแล้ว อะไรๆ มาแล้ว อดีตที่ผ่านมาแล้วก็ทิ้ง เพราะว่าไม่เกิดประโยชน์อะไร ที่ดีก็ดีแล้ว ผิดก็ผิดแล้ว ถูกก็ถูกแล้ว ปล่อยทิ้งไป อนาคตก็ยังไม่มาถึง อะไรจะเกิดก็ในอนาคต จะดับก็ในอนาคต อันนั้นก็อย่าไปยึดมั่นถือมั่น รู้แล้วก็ทิ้ง ทั้งอดีต สิ่งที่เกิดในอดีตก็ดับไปแล้ว เอามาคิดมากทำไม คิดแล้วก็ปล่อยไป ธรรมะนั้นเกิดในอดีต เกิดแล้วก็ดับไปแล้วในอดีต ปัจจุบันจะเอามาคิดทำไม รู้แล้วก็ปล่อย ให้รู้ปล่อย ไม่ใช่ไม่ให้คิดเห็น คิดเห็นแล้วก็ปล่อย เพราะมันเสร็จแล้ว อนาคตที่ยังไม่มาถึงนั้น ธรรมในอนาคตเกิดในอนาคต อะไรที่เกิดใน

อนาคตก็จะดับในอนาคตนั่น ให้รู้แล้วปล่อยเสีย อดีตก็เรื่องของไม่เที่ยงเหมือนกัน อนาคตก็ไม่แน่นอนเหมือนกัน ให้รู้แล้วก็ปล่อย เพราะเป็นของไม่แน่นอน ดู ปัจจุบันเดี๋ยวนี ดูปัจจุบันเราทำอยู่นี้ ท่านอย่าไปดูอื่นไกล

ถูกของเขา - ถูกของเรา

พระพุทธองค์ท่านสอนว่า คนที่ยังเชื่อคนอื่นอยู่นั้นท่านไม่สรรเสริญ บุคคลยังดีใจเสียใจกับคำคนอื่นที่พูดหรือกระทำ ตรงนั้นพระพุทธเจ้ายังไม่สรรเสริญ เพราะเป็นของของคนอื่นเขา รู้แล้วต้องวาง ถึงแม้จะถูกก็ถูกคนอื่นเขา ถ้าเราไม่เอามาทำให้มันถูกที่ใจเราแล้ว ความถูกก็ไม่มาถึงเรา ถูกอยู่โน้น อาจารย์นั้นผิด อยู่โน้น ถูกอยู่โน้น ไม่มาถูกถึงเรา ถูกก็จริงแต่มันถูกคนอื่น ไม่ถูกเรา หมายความว่า ถ้าไม่ปฏิบัติในจิตให้รู้เห็นตามความเป็นจริงแล้ว พระพุทธเจ้าท่านไม่สรรเสริญ

ผมเคยเทศน์บ่อยๆ ว่า โอปนยิโก น้อมเข้ามา ให้มันรู้ให้มันเห็น ให้มันเป็น อย่างเขาว่าถูกแล้วก็เชื่อ ไม่ถูกก็เชื่อ อย่างทำอย่างนั้น ถูกก็ถูกเรื่องคนอื่นเขาพูด เอาเรื่องอันนั้นมาปฏิบัติให้เกิดกับจิตเจ้าของในปัจจุบันนี้ ให้มีพยานในตัวของตัวเองนี้ ผมเคยพูดให้ท่านฟังเสมอว่า ผลไม้เปรี้ยวอย่างนี้ เอาผลไม้ไปทานเสีย เอาไปจิ้มมันเปรี้ยวขณะนี้ บางคนก็เชื่อ อย่างนี้ท่านก็จะเชื่อว่ามันเปรี้ยว ความเชื่อของท่านนะมันเป็นโมฆะ ไม่มีความหมายอะไรมากมาย เพราะที่ท่านว่าเปรี้ยวนะ ท่านเชื่อจากผมพูดว่ามันเปรี้ยวเท่านั้นละ พระพุทธเจ้ายังไม่สรรเสริญ แต่เราก็ไม่ทิ้ง เอาไปพิจารณา เอาผลไม้มาจิ้มดูเสีย เมื่อความเปรี้ยวปรากฏขึ้นมา นั้นเรียกว่าเรามีพยานในตัวแล้ว ท่านว่าเปรี้ยว เราเอามาจิ้มดู ก็เปรี้ยว นี่สองอย่างแล้ว เชื่อแล้วทีนี้ เพราะเรามีพยาน ท่านครูบาอาจารย์มันท่านเรียกว่าเป็น สักขีภูโต อันนี้เป็นพยานในตัวของตัวเองแล้ว สิ่งที่เราได้จากคนอื่น ไม่มีใครเป็นพยาน เอาคนอื่นเป็นพยานเท่านั้น อันนี้ให้ทำลิบเปอร์เซ็นต์ เราได้จากท่านว่าผลไม้เปรี้ยว นี่ได้เพียงทำลิบเปอร์เซ็นต์ ถ้าเราเอาผลไม้มาจิ้มดู เปรี้ยวอีก ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย เป็นสักขีภูโตได้พยานกับตัวเกิดขึ้นมาแล้วอย่างนี้

ฉะนั้น จึงว่าโอปนยโก น้อมเข้ามาให้เป็นปัจฉัตตัง (รู้เฉพาะตัว) เห็นอยู่กับคนอื่นไม่ใช่เห็นปัจฉัตตัง เห็นนอกปัจฉัตตัง ไม่เห็นเฉพาะจิตของเจ้าของเฉพาะตัวของเรา เห็นจากคนอื่น แต่ก็ไม่ควรประมาท ให้เป็นที่ศึกษาของเรา เป็นข้อศึกษาของเราเหมือนกัน คล้ายๆ กับว่าเราเห็นในหนังสือ อ่านหนังสือพบเราก็อ่าน แต่จิตเรายังไม่เป็น นี่มันก็ยังไม่เกิดประโยชน์เต็มที่ มันเพียงทำลิบเปอร์เซ็นต์เท่านั้น มาปฏิบัติในจิตของเจ้าของให้จิตเราเป็นอย่างนั้น รู้อย่างนั้นเป็นอย่างนั้น อย่างนี้มันจึงเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ต้องสงสัยแล้ว ถ้าเรารู้ในตัวของเราเอง มันหายสงสัย มันหมดเลย

ปัจจุบันธรรม

ปัจจุบันธรรม มันจะเป็นอย่างไร แก่มันเดี๋ยวนี้ ปฏิบัติเดี๋ยวนี้ ปัจจุบันธรรม เพราะว่า**ปัจจุบันธรรมคือปัจจุบันนี้** มันเป็นทั้งเหตุทั้งผล ปัจจุบันนี้มันตั้งอยู่ในเหตุผล อย่างเราอยู่เดี๋ยวนี้ อดีตเป็นเหตุ ปัจจุบันเป็นผล ทุกๆ อย่างที่ผ่านมาถึงเดี๋ยวนี้มันมาจากเหตุทั้งนั้น อย่างท่านมาจากกุฎิของท่าน นี่เป็นเหตุ ที่มานั่งอยู่นี้เป็นผล มันเป็นอย่างนี้ มันมีเหตุผลอย่างนี้เรื่อยๆ ไป อดีตเป็นเหตุ ปัจจุบันเป็นผล ปัจจุบันเป็นเหตุ อนาคตเป็นผล ที่เราอยู่เดี๋ยวนี้ก็เป็นเหตุ อดีตเหตุ อยู่ในปัจจุบันนี้ก็เป็ผล ผลเดี๋ยวนี้มันก็เป็นเหตุของอนาคตอีก ฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านมองเห็นว่า ทั้งอดีต แล้วก็ทั้งอนาคต คำที่พูดว่าทั้งนี้ ไม่ใช่ทั้งนะ คือมันมาอยู่จุดเดี๋ยวนี้ อดีต อนาคตมันอยู่ที่ปัจจุบัน ปัจจุบันนี้มันเป็นผลของอดีต และมันเป็นเหตุของอนาคตต่อไป ฉะนั้น ทั้งเหตุและผลมันเสีย เอาปัจจุบันนี้ เมื่อทั้งมันก็เป็นเหตุผลของมันอยู่แล้ว คำที่พูดว่าทั้งนั้น ก็ลักแต่ว่าภาษาพูดเท่านั้นละ แต่ความเป็นจริงนั้น ก็เรียกว่าจุดนี้เป็นจุดครึ่ง มันตั้งอยู่ในเหตุผลอยู่แล้ว ท่านว่าให้ดูปัจจุบันก็จะเห็นความเกิดดับ เกิดดับ อยู่เสมอเรื่อยๆ

ไม่แน

ผมเคยพูดบ่อยๆ แต่คนไม่ค่อยใส่ใจ ถ้ามันเกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ผมก็ว่า เออ อันนี้มันไม่เที่ยง แต่คำนี้คนไม่ค่อยได้ติดตาม อะไรเกิดขึ้นมาผมว่า มันไม่เที่ยง หรือว่า มันไม่แน อย่างนี้มันง่ายที่สุดเลย เราไม่ภาวนาไว้ เกิดมันไม่แน ไม่เที่ยง ไม่รู้เรื่องมันก็วุ่นวาย อันที่มันไม่เที่ยงนั้นแหละมันจะเห็นของเที่ยง อันที่มันไม่แนแหละ มันจะเห็นของแน อย่างนี้พูดให้คนเข้าใจ เขาก็ไม่เข้าใจ ก็เลยวิ่งทางโน้นวิ่งทางนี้อยู่ตลอดเวลา

ความเป็นจริงถ้าจะให้ถึงความสงบของมันเป็นต้องมาถึงจุดปัจจุบันนี้ อะไรเกิดขึ้นมา สุขทุกข์อะไรเกิดขึ้นมา ก็ว่า มันไม่แน **ตัวที่ว่าไม่แนมันแนแหละ คือตัวพระพุทธเจ้าแล้วนะนั่น ตัวที่ว่าไม่แน คือตัวธรรมะ ตัวธรรมะก็คือตัวพระพุทธเจ้า** แต่คนไม่รู้จัก เห็นธรรมะอยู่โน้น เห็นพระพุทธเจ้าอยู่ที่นี่ ถ้าจิตใจของเราเห็นของทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นของไม่แน ปัญหาที่เราจะไปยึดมันหมายมันก็จะค่อยหมดไปๆ จะโดยวิธีอย่างไรมันก็แน โดยที่มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น ถ้าเรารู้เรื่องอย่างนี้ ใจก็ปล่อยก็วาง ไม่เข้าไปยึดมันถือมัน ตัวอุปาทานนั้นปัญหานั้นก็หมดไปๆ ก็เข้าถึงธรรมะเท่านั้นแหละ จะเอาอะไรมาyingกว่านั้นไม่มีละ อย่างนั้นธรรมะก็คือพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็คือธรรมะ

ที่ผมสอนว่ามันไม่แน มันไม่เที่ยง อันนี้ก็คือธรรมะ ธรรมะก็คือพระพุทธเจ้านั่นเองแหละ ไม่ใช่อื่นไกลหรอก ที่เราภาวนาพุทโธๆ อย่างนี้ก็ให้เห็นเป็นอย่างนี้ พุทโธนั่นคือ ให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้เห็นว่า มันไม่เที่ยง ไม่แนเท่านั้นละ ถ้าเราเห็นชัดเจนอย่างนี้แล้ว จิตใจเราก็ปล่อยวาง เห็นความสุขก็ไม่แน เห็นความทุกข์ก็ไม่แนเหมือนกัน ไปโน้นมันจะดีก็ไม่แน อยู่ที่นี่มันจะดีก็ไม่แนเหมือนกัน เออ เห็นมันไม่แนทั้งนั้นแหละ อยู่ที่ไหนก็สบาย เวลาเราอยากอยู่ที่นี่เราก็อยู่ที่นี่ไม่มีอะไร อยากจะไปเราก็ตไป แต่ความสงสัยเราจะหมดไปอย่างนี้นะ หมดไปโดยวิธีที่เราปฏิบัติ คือให้ดูปัจจุบันเท่านั้นละ

อย่าไปห่วงอดีต อย่าไปห่วงอนาคต เพราะอดีตก็ผ่านไปแล้ว เรื่องที่เกิดในอดีตก็ดับไปในอดีตแล้ว หหมดแล้ว อนาคตเราก็ปล่อย เรื่องที่จะเกิดในอนาคตก็จะดับในอนาคต เราจะไปห่วงใยทำไม ดูปัจจุบันธรรมนี้ว่า มันไม่แน่ มันไม่เที่ยง พุทโธก็รู้ขึ้นมา เจริญขึ้นมา รู้ความเป็นจริงในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ว่ามันไม่เที่ยง เห็นอยู่ตรงนี้ ที่นี้อาการของสมาธิก็เจริญขึ้นมาได้

สงบจิต - สงบกิเลส

สมาธิ หรือความตั้งใจมั่น หรือความสงบ มี ๒ อย่าง ความสงบที่ไปนั่งอยู่ในป่า สงบ หูไม่ได้ยิน ตาไม่ได้เห็น ไม่ใช่ว่าสงบจากกิเลส กิเลสมีอยู่ แต่ในเวลานั้นไม่ขุ่นขึ้นมา อย่างน้ำที่ตกตะกอนอยู่นั่นแหละ เมื่อยังไม่ขุ่นขึ้นมามันก็ใส เมื่อถูกระลอกมา มันก็ขุ่นขึ้นมา ท่านก็เหมือนกัน เมื่อมีเสียง ได้ยินเสียง ได้ดูรูป ได้สัมผัสทางใจเกิดขึ้นมา ที่ไม่ชอบใจมันก็ขุ่นขึ้นมา ถ้าหากว่าไม่มีขึ้นก็สบาย สบายเพราะมีกิเลส

อย่างเช่น ถ้าท่านอยากได้เทปอันนี้ ท่านก็เป็นทุกข์ พอไปแสวงหาได้เทปอันนี้มา ท่านก็สบายใช่ไหม สบายได้เทปนี้มาเพื่อไม่สบายนะนี่นะ เพื่อไม่สบายแต่ไม่รู้จัก เป็นเพราะว่าได้เทปมากี่สบายแล้ว ยังไม่ได้เทปมาเป็นทุกข์ พอหาเทปมาได้สบาย เมื่อขโมยมาเอาเทปไป ความสบายก็หายไปอีกแล้ว เป็นทุกข์ขึ้นอีกแล้ว มันก็เป็นอยู่อย่างนี้ ไม่ได้เทปก็เป็นทุกข์ ได้เทปมาแล้วก็สบาย พอเทปหายก็เป็นทุกข์ เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา นี่เรียกว่าสมาธิในที่สงบ มันเป็นอย่างนั้น ได้เทปมาแล้วก็สบาย สบายเพราะอะไร เพราะได้เทปมาตามใจของเรา นี่ สบายแค่นี้ สบายเพราะกิเลสที่ครอบงำเราอยู่ เราไม่รู้เรื่อง นานๆ ไป ขโมยมาเอาเทปไปก็ทุกข์ขึ้นมาอีก

ฉะนั้น สงบอันนี้สงบเรื่องสมาธิชั่วคราว สมณะ เราต้องมาพิจารณาเรื่องอันนี้ต่อไป เรื่องต่อไปนี้ได้เทปมาแล้ว ของที่เราได้มานี้แหละ มันจะเสีย มันจะ

หาย มันจะเสียหายไปเพราะเรามีเทป ถ้าเราไม่มีเทป เราก็ไม่มีอะไรจะหาย เหมือนอย่างกับเกิดมานั้นแหละ เมื่อเกิดมาแล้วก็มีตาย ถ้าไม่เกิดมันก็ไม่ตาย คนที่ตายนี้ก็ล้วนแต่คนที่เกิดมาทั้งนั้น คนที่ไม่เกิดก็ไม่เห็นตาย อย่างนี้ ถ้าเรา คิดได้เช่นนี้ เราได้เทปมา เราก็รู้ว่าเทปนี้ไม่เที่ยง วันหนึ่งมันจะแตก อีกวันหนึ่ง มันจะพัง อีกวันหนึ่งขโมยมันจะมาเอาไปก็ได้ ก็เราเห็นว่ามันไม่แน่นอนอยู่แล้ว ที่เทป มันจะแตก มันจะพัง ขโมยจะมาเอาไป มันเรื่องของไม่เที่ยงทั้งนั้น ถ้าเราเห็น อย่างนี้เราก็ใช้เทปอันนี้อยู่ได้

เหมือนท่านอย่างนี้ อยากจะค้าขายทางโลก อยากได้เงินธนาคารมาหมุน ท่านก็เป็นทุกข์ นี่ ทุกข์ อยากได้เงินเข้ามา หาเงินหาทองมันยากมันลำบาก ก็เป็น ทุกข์เพราะไม่ได้มา อีกวันหนึ่งไปกู้เงินธนาคาร เขาให้มา ก็ดีใจ ดีใจไม่ก็ ชั่วโมงหรือ ดอกเบี้ยมันก็กินท่านอีกแล้ว นั่งอยู่เฉยๆ ดอกเบี้ยเขาก็เอาไปกิน แหม เป็นทุกข์อีกแล้ว เนอะ ทำไม ไม่ให้เงินมากก็เป็นทุกข์ ได้เงินมาก็นึกว่าสบาย แล้ว อยู่ไปอีกวันหนึ่งดอกเบี้ยมันก็เข้ามาอีกแล้ว เป็นทุกข์อีกแล้ว เป็นอยู่อย่างนี้

อันนี้พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่า ให้เราดูปัจจุบันนี้ เห็นอนิจจังของกาย ของจิต ของธรรมะที่มันเกิดแล้วดับอยู่แค่นี้เอง มันเป็นของมันอย่างนั้น อย่าไปยึด มันถื้อมัน ถ้าเราเห็นเช่นนี้ ความสงบก็เกิดขึ้นมา ความสงบคือการปล่อยวาง เกิดขึ้นมาเพราะปัญญาเกิด

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ปัญญาเกิดเพราะอะไร เพราะพิจารณาเรื่อง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นั้น เป็นสังขารธรรม เห็นความจริงประจักษ์อย่างนั้นในใจ นี้อย่างนี้ เราจะเห็นชัดในใจ ของเราอยู่อย่างนี้เสมอ อารมณ์เกิดขึ้นมาแล้ว เห็นมันดับไป ดับแล้วเกิดขึ้นมา เกิดแล้วดับไป ถ้าเรามีความยึดมั่นถื้อมัน ทุกข์ก็เกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น ถ้าเราปล่อยวาง

ไป ทุกข์ก็ไม่เกิด เราเห็นในใจของเราอยู่อย่างนั้น ก็เป็น ลักขณฺ์โต อยู่อย่างนั้นแหละ ฉะนั้นเราควรเชื่อคนอื่นเพียงห้าสิบเปอร์เซ็นต์

ในคราวหนึ่งพระสารีบุตรท่านฟังธรรมะ พระพุทธเจ้าของเราเทศน์จบแล้ว พระพุทธเจ้าท่านถามว่า

“สารีบุตรเชื่อไหม”

“ยังไม่เชื่อพระเจ้าข้า”

พระพุทธองค์ท่านชอบใจเลยว่า “ดีแล้ว สารีบุตรอย่าเพิ่งเชื่อง่ายๆ เลย นักปราชญ์ต้องไปพิจารณาเสียก่อนจึงจะเชื่อได้ สารีบุตรต้องไปพิจารณาเสียก่อน”

ถึงแม้ฟังธรรมของพระพุทธองค์ท่านก็ไม่เชื่อไปทุกคำ แต่ท่านก็ไม่ประมาท เอาไปพิจารณา ถ้าการที่ท่านเทศน์มีเหตุผลเกิดขึ้นกับใจของท่าน ใจของท่านเป็นธรรม ธรรมนั้นอยู่ในใจของท่าน มันเป็นอย่างนั้น พระพุทธองค์ให้เชื่อตรงนั้น เชื่อเพราะคนอื่นก็เห็นด้วย และเราก็เห็นด้วยว่ามันเป็นอย่างนั้นแน่นอน อย่างนี้

ผลที่สุดก็ให้ดูเท่านั้นแหละ ไม่ต้องดูอื่นไกล ดูปัจจุบัน ดูในจิตของเจ้าของเท่านั้นแหละ วางอดีต หรือวางอนาคต ให้ดูปัจจุบัน ปัญญาที่เกิดขึ้นตรงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จะทำอะไร เราเดินไปก็ไม่เที่ยง นั่งก็ไม่เที่ยง นอนก็ไม่เที่ยง อะไรๆ มันก็เป็นอยู่อย่างนั้นแหละ มันจะเที่ยงก็เที่ยงเพราะว่ามันเป็นอย่างนั้น ไม่แปรเป็นอย่างอื่น ถ้าความเห็นจบลงตรงนี้ ก็สบายเท่านั้นแหละ

ทุกข์เพราะคิดผิด

จะไปอยู่ยอดเขาจะเห็นว่าสงบเหอ มันก็สงบชั่วคราวเท่านั้นละ เมื่อหิวข้าวมาก็เหนื่อยอีกแล้ว ขาด “วิตามิน” แล้ว คนเขาเขาไม่รู้จักวิตามิน ลงมาอยู่วัดป่าพง อยู่ในกรุงเทพฯ แหม... อาหารมากไปแฮะ รุน ลำบาก ไปอยู่ไกลๆ ดีกว่า ความเป็นจริง คนไปอยู่คนเดียวเป็นทุกข์ก็โง่ อยู่หลายคนเป็นทุกข์ก็โง่

ทั้งนั้นแหละ เหมือนซีโก้ ซีโก้ถือไปคนเดียวก็ همین เอาไปหลายๆ คนก็ همین ถือไปเรื่อยของเน่าอย่างนี้ อันนี้เรายังคิดผิดอยู่ ถ้าหากว่าเรามีปัญญานะ อยู่หลายคนก็นึกว่ามันไม่มีความสงบ คิดอย่างนี้ก็อาจจะถูกกระมัง แต่ว่าเราจะมีปัญญามากนะ

ผมนี้เกิดปัญญาเพราะมีลูกศิษย์มากๆ นี่แหละ แต่ก่อนน้อย พอโยมมา มาก คนมามากๆ ลูกศิษย์มากๆ ต่างคนต่างคิด ต่างมีประสบการณ์มาก รวมเข้ามา ความอดทนก็กล้าขึ้น เท่าที่เราอดทนได้ เราก็พิจารณาไปเรื่อย มันมีประโยชน์ทั้งนั้นแหละ ถ้าเราไม่รู้เรื่องสิ่งเหล่านี้ก็ไปอยู่คนเดียว ดี อยู่ไปอีกหน่อย ก็เบื่อ อยู่หลายคน ดี อาหารน้อยๆ ดี อาหารมากๆ ดี อาหารน้อยๆ ไม่ดี อาหารมากๆ ไม่ดี ก็เป็นกันอยู่อย่างนี้ทั้งนั้นแหละ เพราะเรายังตัดสินใจไม่ได้

ถ้าเราเห็นว่ามันไม่แน่นอน มากคนก็ไม่แน่ น้อยคนก็ไม่แน่ อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเลย มาดูปัจจุบันนี้ ร่างกายเราเข้าไป พระพุทธองค์ท่านสอนว่า ให้อยู่ในที่สบาย อาหารสบาย กัลยาณมิตรสบาย ที่อยู่สบาย การที่สบายมันก็หายากนะ ท่านบอกว่าสบายๆ ไปอยู่ที่ไหนก็ไม่สบาย เช่น วัดนี้สบายไหม อุปัชฌาย์ที่สบาย เดี่ยวเขาให้น้ำร้อนน้ำเย็น น้ำตาลทุกวัน พุดดีๆ หวานๆ นั้น โยมอุปัชฌาย์ บางคนก็ชอบอย่างนั้น แหม อุปัชฌาย์นี้ดีแล้ว สบาย เดี่ยวก็ตายเท่านั้นแหละ นี่อย่างนี้ เรื่องสบายของคนมีหลายอย่าง **ถ้าเรามีจิตใจรู้จักความพอดีของเรา ไปอยู่ที่ไหนก็สบาย** เมื่อจะอยู่ก็อยู่ เมื่อจะไปที่ไป ไม่ห่วงอะไรอย่างนี้ ถ้าเรารู้้อยมันทึยาก รู้มากมันก็ลำบาก อะไรทั้งหลายมันก็ไม่สบายละ ไม่สบายก็เรื่องของเขาเป็นอยู่อย่างนี้ เราไม่รู้เรื่อง มันก็เดี๋ยวสบาย เดี่ยวไม่สบาย สารพัดอย่าง จะไปหาที่ไหน ท่านพูดถูกแล้ว แต่ว่าจิตเรายังทำไม่ถูก จะไปหาอย่างไร อย่างองค์นั้นทำสมาธิให้มาก จันแล้วหนีไปเลย ทำสมาธิอย่างเดียว ทำจริงๆ จังๆ หรือจะไม่จริงไม่จังก็ไม่รู้ ถ้าทำจริงจังก็สงบลิ จริงจังทำไม่ไม่สงบ นี่ มันเป็นอยู่อย่างนั้น มันไม่จริงไม่จังนั้นแหละ มันถึงไม่สงบ

ต้องแยกคาย

เรื่องสมาธินั้น อะไรก็ช่างมันเถอะ มันเป็นบทบาทกัน คือ สมาธิ ปัญญา มันเป็นรากฐานตายตัวอยู่แล้วละ เป็นเครื่องมือของกรรมฐานเท่านั้นแหละ แล้วแต่ใครจะภาวนาค้นคว้าหา มีปัญญามากก็เห็นง่าย ปัญญาน้อยก็ไมเห็นง่าย ไม่มีปัญญาเลยก็ไมเห็นเลย ปฏิบัติอย่างเดียวกันก็ไมเห็นกันเพราะปัญญา จะไปดูครูบาอาจารย์นั้นก็ให้พิจารณาแยกคายออกไป อาจารย์นั้นทำอย่างไร อาจารย์นี้ทำอย่างไร ก็ดู เท่านั้นแหละ มันเรื่องนอกๆ ทั้งนั้น ดูกิริยาอาการดูการประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ข้างนอก ถ้าดูอย่างนี้ความสงสัยก็มีเรื่อยไป เอ๊ ทำไมอาจารย์นั้นทำอย่างนี้ อาจารย์นี้ทำอย่างนี้ เอ๊ ทางนั้นอาจารย์เทศน์มาก เอ๊ ทางนั้นทำไมอาจารย์เทศน์น้อย เอ๊ ทางนั้นอาจารย์ท่านไมเทศน์เลย เป็นบ้าอยู่อย่างนั้นแหละ เลยเป็นบ้าไปเลย เราก็อาลีเรา ที่ถูกมันก็อยู่ตามนั้นแหละ มันเป็นลัทธิมาปฏิบัติพาของเราอย่างนี้ เราดูเป็นตัวอย่างเท่านั้นแหละ เรามาพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว ความสงสัยก็จะหมดไป

อย่าสังเกตตาม

พระเถระองค์นั้นท่านก็ไม่พิจารณา อดีตก็ช่างมันเถอะอนาคตก็ช่างมันเถอะ ไม่สังเกตไปละ ท่านก็ดูเอาที่มันเกิดขึ้นเดี๋ยวนี้ ดูจิตอันนี้ ว่าจะมีอาการเกิดขึ้นยังงี้ก็ช่าง ท่านจะบอกว่า เออ อันนี้มันไมแน่หรอก อันนี้มันไมเที่ยง สอนมันอยู่อย่างนั้นแหละ เดี่ยวเราก็เห็นธรรมะ

เราไม่ต้องวิ่งตามมันสิ อย่างมันเป็นวงจรมันนี่ วงจรมันรอบ นี่เป็นตัวจิตของเรา สังสารจักร ตัววัฏฏะมันวงรอบ จะไปวิ่งตามมันได้ไหม มันเร็วเข้าๆ เราจะไม่วิ่งตามมันได้ไหม ลองวิ่งสิ เรายืนอยู่ที่เดี๋ยวนี้แหละ วงจรมันจะรอบเอง มันมีตุ๊กตาตัวหนึ่งอยู่นี่ ถ้ามันวิ่งเร็ว...เร็ว...เร็ว...เร็ว...เร็วที่สุด เราจะวิ่งตามมันทันไหม

สงบก็อย่าไปคิด

อย่าไปเอาจริงเอาจังกับมัน

ไม่สงบก็อย่าเอาจริงเอาจังกับมัน

ไม่วิ่งหอรอก ยืนอยู่ตรงนี้แหละ ตึกตามันวิ่ง เรายืนอยู่ตรงกลาง เราจะเห็นตึกตา
ทุกๆ ครั้งเลย ไม่ต้องวิ่งตามมัน เรายิ่งตะครุบเท่าไร มันยังไม่ทันเท่านั้นแหละ

ชุดงควัตร

เรื่องการไปชุดงควัตรนี้ละ ทั้งผมสรรเสริญทั้งผมห้ามไว้ แต่ถ้าคนมีปัญญา
แล้วก็ไม่มีอะไร ผมเห็นพระองค์หนึ่งท่านสมทานว่า ท่านไม่ไปละชุดงควัตร ชุดงควัตร
ไม่ใช่การไป ท่านคิดง่ายๆ อยู่กับที่นี้แหละ ชุดงควัตร ๓ ข้อนะแหละปฏิบัติให้มัน
เข้มงวดอยู่ตรงนี้ ไม่ต้องสะพายกลดสะพายบาตรให้มันเหนื่อยหอรอก นี่ก็ถูก
ของท่านเหมือนกันนะ แต่มันไม่พอใจ ถ้าเราอยากไป ถ้ามันเห็นชัดจริงๆ ละก็
พูดคำเดียวเท่านั้นมันก็เห็น

อย่างผมเล่าให้ฟังมีเณรองค์น้อยที่ไปอยู่ป่าช้าละ ไม่เคยไปเลย ไปอยู่
องค์เดียว ๖ วัน ๗ วัน อยู่กลางป่าช้าคนเดียว เด็กแท้ๆ ผมเป็นห่วง ไปถาม
ไปดู เห็นไปบิณฑบาตในหมู่บ้านแล้วก็มาฉัน มีแต่หลุมฝังศพทั้งนั้นรอบข้าง เณร
ก็นอนอยู่อย่างนั้นองค์เดียวตลอด อยู่ที่บ้านกลางนี้ได้ ๗ วันแล้ว ผมไปถามดู
ท่าทางก็อยู่สบาย ไปถามว่า

“เอ ไม่กลัวเหรอ”

เณรบอก “ไม่กลัว”

“ทำไมถึงไม่กลัวนี่”

“คิดว่ามันคงไม่มีอะไร”

เท่านั้นเองมันก็หยุด ไม่ได้ไปคิดอย่างอื่นให้ยุ่งยาก นี่ หายเลย หายกลัว
ลองทำแบบนี้ดูซิ ผมว่า การยืน การเดิน การไป การมา การทำกิจธุระเล็กๆ
น้อยๆ ถ้าเรามีสติเราไม่ปล่อย มันไม่เลื่อมหอรอก ไม่เลื่อม อาหารมากๆ ก็เป็น
ทุกข์ว่าลำบาก ลำบากทำไม เอาขึ้นเดียวเท่านั้น แล้วก็ให้คนอื่นเขาไป จะลำบาก
มันทำไม ยุง ยุงอะไร เอาขึ้นเดียวก็พอ ให้เขาเสีย เราเสียตายมันก็ยากสิ อันนี้

ไม่เอา ตักอันนั้นใส่น้ำนี้ ตักใส่น้ำไม่อร่อยเท่าอันนั้นละ เลยนึกว่าอาหารมากนักวุ่นวุ่นเอาหลายทำไมล่ะ เราไปวุ่นกับมันนี่ เอาสักชิ้นหนึ่งก็พอแล้ว นี่ไปหาว่าอาหารมากวุ่น มันจะวุ่นอะไรอาหารนะ อ้าว บ้าสิ จะวุ่นอะไร คนมากมาย วุ่นวุ่นอะไรที่เราทำกันอยู่ทุกวันนี้จะไปทำอะไรมาก ไปบิณฑบาตแล้วก็กลับมาฉัน มีกิจธุระเล็กๆ น้อยๆ ก็ทำ เรามีสตออยู่เราก็ทำเสีย เราไม่ขาด เวลาทำวัตรนี้มันเสื่อมหรือ ถ้าทำวัตรเสื่อมก็ปฏิบัติไม่ได้เท่าอันนั้นแหละ ก็เราไปกราบไหว้สร้างความคิดทั้งนั้น มันจะเสื่อมอะไร จะเห็นว่าไปทำวัตรอยู่ ไม่ยุ่งหรรษา เรานะ ถ้าเราคิดให้มันยุ่ง มันก็ยุ่ง ไม่ไปมันก็ยุ่ง

เราต้องคิดอย่างนี้ให้ดีๆ ถေး ทุกคนก็ชอบจะเป็น ใหม่ๆ ก็ชอบเป็นอย่างนั้นละ ความเป็นจริงนะ เราไปยุ่งกับมัน เราอยู่กับหมู่คณะก็อยู่สิ ใครจะทำอะไรก็ทำไป ผิดบ้าง ถูกบ้าง เราก็อบรมแนะนำกันไป ใครไม่อยู่ก็ไป ใครอยู่ก็อยู่ มันยังมีประโยชน์ละ พระ ก พระ ข พระ ค พระ ง ก็ยิ่งเห็น เอ้ ท่านองค์นี้ท่านอยู่ของท่านยังไฉนะ ท่านถึงอยู่ง่ายๆ มันยังเป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ คนมากมาย อย่างเราเป็นลูกวัดนี่นะ มีกิจ ท่านพาพระเถรทำ เราก็ทำเสีย จะเป็นอะไร เมื่อเลิกเราก็หยุด สิ่งที่ถูกต้องเราก็พูดไป สิ่งที่ไม่ถูกไม่ดีเราก็ไม่พูด เก็บเสีย อาหารก็อย่าเอามากเอามากสิ เอามาสักชิ้นสองชิ้นแล้วก็เลิก เห็นมีมาก อันนี้ก็เอานิด อันนั้นก็เอาหน่อย เอาทุกอย่าง นิมนต์เถอะเจ้าคะ นิมนต์เถอะ มันก็ยุ่งเท่าอันนั้นแหละ ก็เราปล่อยมันไปนี่ จะยุ่งทำไมล่ะ อันนี้เราไปยุ่งกับมัน ก็นึกว่าอาหารมันมายุ่งกับเรา คิดกันเสียอย่างนี้ ผมว่ามันสบาย แต่ปัญญาเราน้อย ปัญญาเราไม่ถึงต่างหาก

สงบที่ความเห็นชอบ

ถ้าพูดกันจริงๆ นะ สำหรับพวกประพฤติกปฏิบัติ ถ้าจะให้ผมอยู่วัดบ้านก็ได้ เสกคาถาเข้า สุทธิ อสุทธิ ปัจจัตตัง ความบริสุทธิ์ ไม่บริสุทธิ์ เป็นของ

เฉพาะตัว ให้มันไป จะไปทางไหน จะทำยังไง ถ้าถึงคราวที่จำเป็นจะต้องทำ
อย่างนั้น พระพุทธเจ้าตรัสให้อยู่ในที่สงบ เราก็หาที่สงบเท่าที่เราหาได้ ถ้าหากว่า
หาไม่ได้ เรารู้จักความสงบอยู่ที่นี้ก็อยู่ เมื่อเราจะต้องอยู่ ก็ให้สงบ อย่าให้เป็น
ตัณหาสิ ไปก็อย่าให้เป็นตัณหา อยู่ก็อย่าให้เป็นตัณหา ให้รู้เรื่องของมัน แต่สภาวะ
ความเป็นอยู่ของพระเถร ท่านให้อยู่ในที่สงบ บางทีหาที่สงบไม่ได้จะทำ
ยังไง เดี่ยวก็เป็นบ้าเท่านั้นแหละ จะไปไหน อยู่ที่นี่ อยู่มันตรงนั้นแหละ อยู่ให้ได้
ท่านให้รู้กาลรู้เวลาอย่างนี้ แต่ว่าปกติท่านไม่ให้แฟนพ่านทั่วไป ให้อยู่ในที่สงบ ก็
จริงอยู่ ในเมื่อหาที่สงบไม่ได้ เราจะต้องอยู่ที่นี้สักเดือนหรือสิบห้าวันนี่ จะทำยังไง
ขาดใจตายเท่านั้นสิ

ให้เรารู้เรื่องอย่างนี้ จะไปเรื่อยๆ ก็อย่างนี้แหละ ไปอีกก็อย่างนี้แหละ
สงสัยอยู่เรื่อย เดี่ยวก็เป็นไข้มาเลเรียมาเท่านั้นแหละ เดี่ยวก็ไปฉีดยาไข้มาเลเรีย
เดี๋ยวก็รุ่น ความเป็นจริงนั้นนะ การประพฤติปฏิบัติให้มีความเห็นที่ถูกต้อง ให้
เกิดสัมมาทิฐิเท่านั้นแหละ ไม่ใช่เรื่องอะไร แต่เราหาเราพยายามหา มันก็ยากอยู่
สักหน่อย เพราะปัญญาไม่มาก ความเข้าใจไม่พอ

หรือว่ายังไง ลองอีกก็ได้ เออ เปื่อจุดงค์แล้ว อันนี้ก็ไม่ว่า ถ้าผม
ภาวนานะ แหม ไม่ไปแล้ว เปื่อ อันนี้ก็ไม่ว่า ถ้าในใจผมว่าไม่ไปแล้วจุดงค์
เปื่อ ไม่แน่ เดี่ยวก็อยากไปอีกแล้ว หรือจะไปจุดงค์เรื่อยๆ อย่างนี้ไม่มีจุดหมาย
ปลายทาง อันนี้ก็ไม่ว่าอีก ต้องภาวนาอย่างนี้ ชัดมันเสีย นี่มันจะไปจุดงค์ ก็แน่
มันจะอยู่ก็แน่ ผิดทั้งนั้นแหละ เอาแต่ที่มันผิดๆ ทั้งนั้น ไปดูซิ ผมพิจารณาแล้ว
ผมพูดง่ายๆ ฟังดูซิ พิจารณาดู มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ มันก็เห็นความจริงของมัน
เท่านั้นแหละ เมื่อเห็นความจริงแล้วจะทำยังไง มันก็ถูกต้องของมันแล้ว จะทำ
ยังไง จะไปก็ได้ จะอยู่ก็ได้ แต่ให้มีเหตุผล ไม่ใช่ไม่ให้มันไม่ให้มันไปไหน
ไม่ใช่อย่างนั้น เดินไปให้มันเหนื่อยเถอะ ให้มันเต็มที่แล้ว ให้มันเหนื่อย แต่ก่อน
เห็นภูเขา แหม สบายดีเหลือเกิน เดี่ยวนี้เห็นภูเขา โอ๊ย ถอยกลับแล้ว ไม่ไปแล้ว
แต่ก่อนเห็นภูเขาสบาย นี่กว่าจะอยู่ภูเขาตลอดชีวิตโน่น...

ท่านตรัสว่าให้ดูปัจจุบัน ให้รู้จักปัจจุบันตามเป็นจริง คำพูดท่านพูดไว้ถูกต้องแล้ว แต่เราคิดยังไม่ถูก ความเห็นยังไม่ถูกต้อง มันจึงไม่สบาย ไปลองดูก็ได้ ไปเรื่อยๆ อย่างนั้น

การไปรูดงค์นั้นะ ผมไม่อยากห้าม แต่ก็ไม่อยากอนุญาต ฟังออกไหม ผมไม่อยากจะห้าม ไม่อยากอนุญาต แต่พูดอะไรให้ฟัง ไปรูดงค์นี้ให้มันมีประโยชน์ อย่าไปเที่ยวเล่น ทุกวันนี้ผมเห็นว่าไปเที่ยวเล่นกันเสียมากกว่าเป็นประโยชน์ ไปก็ให้เป็นรูดงค์ อยู่ก็ให้เป็นรูดงค์ เดียวนี้มันถือการไปเที่ยวเล่นเป็นรูดงค์เสีย โกหกเจ้าของด้วยนั้นแหละ คิดเอาเอง รูดงค์มีประโยชน์ เอาความหมายว่าเราไปรูดงค์เพื่ออะไร ไปก็ไปเถอะ ผมขอให้มีประโยชน์ก็แล้วกัน จึงจะไม่เสียเวลา พระไปรูดงค์ผมก็ห้ามนะ ถ้าเห็นไม่สมควรไป แต่ว่าไปจริงๆ แล้ว ผมก็ไม่ได้ห้าม

แต่เมื่อจะไปก็ถามกันหน่อย ไปอยู่ภูเขากี่ดี ผมเคยสมัยก่อนตอนเช้าตื่นขึ้นมา ทางไปบิณฑบาต โน่น ต้องข้ามเขาลูกนี้ไป บางวันกลับมาฉันไม่ทัน ถ้าเราคิดทุกวันนี้แล้วนะ ไม่ต้องไปให้มันลำบากลำบากอะไรนั้นนะ เดินไปบิณฑบาตบ้านกลางนี้แล้วก็กลับมาฉัน แล้วก็ทำความเพียรมาดีกว่า ถ้าเราทำให้มันถูกนะ นอกจากว่าเราฉันแล้วนอนเท่านั้น มันก็ไม่ถูก อย่างไปบิณฑบาตตอนเช้า ต้องข้ามเขาลูกหนึ่งก็สุดสัปดาห์ไป กลับมาบางวันต้องฉันจิ้งหั่นกลางเขา มันจะไม่ทันถึงที่เมื่อคิดมาเดี๋ยวนี้นะ ผมคิดจะไปทำไม ถ้าเราหาหมู่บ้านสบายๆ ขนาดนี้ อย่างกลางบ้าน บ้านก่อนี่ ตอนเช้าไปบิณฑบาตแล้วก็มาฉันจะได้พักผ่อน จะได้ทำจิตใจดีกว่า เราฉันเสร็จแล้วทางโน้นยังไม่มาฉันบิณฑบาตเลย ข้ามเขาอยู่โน่น คนหนึ่งก็คิดไปอย่างหนึ่ง ให้มันพบทุกข์นั้นแหละมันจึงจะรู้จักทุกข์ แต่มันมีประโยชน์ ถ้าไปเป็นประโยชน์ ผมไม่โทษคนอยู่ ไม่โทษคนไป ไม่สรรเสริญคนอยู่ ไม่สรรเสริญคนไป สรรเสริญที่มีความเห็นถูกต้องนั้นแหละ อยู่ก็เป็นภาวนา ไปก็เป็นภาวนา ไปเป็นกลุ่มเพื่อน หมู่ไหนก็ไปหมู่นั้น ตามเรื่องตามราว มันไม่ถูกต้อง

ว่ายังไง เท่าที่เล่าความเห็นมานี้ จะเอายังไงดี จะทำยังไงต่อไปอีก การปฏิบัตินะ

พระ ก : หลวงพ่อครับ อารมณ์กรรมฐานที่ถูกจริต ผมเคยเจริญพุทโธ กับอานาปาฯ นาน จิตก็ไม่เคยสงบ ระลึกรู้ความตายก็ไม่สงบ ระลึกขั้นที่ ๕ ไม่สงบ หมดปัญญา

หลวงพ่ : วางมัน หมดปัญญา วางมัน

พระ ก : เวลานั่งสมาธิ ถ้าได้สงบนิดหน่อย สัญญาเยอะเยอะไปหมด จะรบกวน

หลวงพ่ : นั้นแหละ มันไม่เที่ยง ไม่แน่ ไม่แน่น บอกมันเลย ไม่แน่น ทำไว้ในใจ ทั้งหมดอารมณ์มันไม่แน่นทั้งนั้น ไว้ในใจเลยนะ ทำสมาธิแล้วจิตไม่สงบ ไม่แน่นเหมือนกัน จิตนี้สงบแล้ว ไม่แน่นเหมือนกัน เอามันไม่แน่นนี้ ไม่ต้องเล่นกับมันทั้งนั้นแหละ อย่าเอา ปล่อยวาง สงบก็อย่าไปคิด อย่าไปเอาจริงเอาจังกับมัน ไม่สงบก็อย่าเอาจริงเอาจังกับมัน วิญญาณัง อนิจจัง เคยอ่านไหม วิญญาณก็ ไม่เที่ยง เคยได้อ่านไหม จะไปทำยังไงกับมันละ ฮี สงบมันก็ไม่เที่ยง ไม่สงบ มันก็ไม่เที่ยง เราจะมีความเห็นยังงี้ต่อไป เรามีความรู้อยู่อย่างนี้ละ สงบก็ไม่แน่น ไม่สงบก็ไม่แน่น เราจะอยู่ยังงี้ถ้าจิตเราคิดอย่างนี้ ถ้าเรามีความรู้อยู่อย่างนี้ละ ความสงบมาก็รู้ว่าอันนี้มันไม่แน่น ไม่สงบมา เราก็รู้ว่ามันไม่แน่น ความรู้สึกเราจะอยู่อย่างไร ตรงนั้น รู้ไหม

พระ ก : ไม่ทราบครับ

หลวงพ่ : ก็ดูตรงนั้นสิ มันสงบได้ก็วัน ที่ว่านั่งไม่สงบไม่แน่น หรือมันสงบดีจัง ไม่แน่นเหมือนกัน เอาสิ มันจะอยู่ตรงไหน ไส้มันสิ ไส้จี้เข้าไป อยู่ตรงนั้นแหละ ไม่ต้องไปไหน เดียวก็สงบเท่านั้นแหละ ภาวนาพุทโธก็ไม่สงบ อานาปานสติก็ไม่สงบ ก็ไปยึดไม่สงบนั้นแหละ ถ้าเราภาวนาพุทโธ...พุทโธ ไม่สงบ ไม่แน่นเหมือนกัน อานาปานสติไม่สงบ ไม่แน่นเหมือนกัน ไม่เล่นกับมันทั้งนั้นแหละ

มันสงบก็ไม่เล่นกับมันละ มันหลอกลวงนี่ มีแต่ความหมายมันทั้งนั้นแหละ เรา ต้องฉลาดกับมันสักนิดหนึ่งสิ ถ้ามันสงบล่ะก็ เออ ใช่แล้ว ไม่สงบก็ ฮี วุ่นวาย จะไปสู้มันได้อะไร มันสงบ รู้ว่ามันสงบแล้วนะ ไม่แน่ ไม่สงบ ดูแล้วมันไม่สงบ ก็อย่างนั้นแหละ ไม่แน่เหมือนกัน

ถ้าเรามีความรู้สึกอย่างนี้ มันจะยุบลงเดี๋ยวนั้นเลยแหละ เมื่อเราทวงมัน เมื่อมันไม่สงบ นี่ก็ไม่แน่เหมือนกัน ยุบลงเดี๋ยวนั้นทีเดียวละ เอียง เรือต้องเอียง เลย ลองซิ เราไม่ทันมันนี่ เดียวเราจะเอาอย่างนั้น ไม่แน่เหมือนกัน ยุบเลย เอ้า ลองดูซิ ทวงมันเข้าไป นี่ไม่ทวงมันนี่ คล้ามมันไป ให้มันวิ่ง แล้วก็คล่าๆ มัน ไปเรื่อยๆอย่างนั้น ไม่ทวงมัน ใส่มันเข้าไปเลย อย่าให้มันอยู่ แต่เมื่อผมเทศน์ให้ฟัง ก็ร้อง โอ๊ย หลวงพ่อนี้เทศน์แต่เรื่องไม่แน่ทั้งนั้นแหละ เดียวก็เปื้อนลูกหนีไปแล้วนะ ไปฟังเทศน์ หลวงพ่อก็เทศน์แต่เรื่องไม่แน่ทั้งนั้นแหละ เปื้อนแล้วก็ไปหาให้มันแน่ ดูซิ เออ เดียวก็กลับมาอีกแล้ว ลองจำไว้ในใจสิคำผมพูด ไปเถอะไป ถ้าไม่เห็น อย่างผมว่านี่ ไม่สงบเลย ไม่สบาย ไม่มีที่จะอยู่หรอก

ทำสมาธิให้มากนะผมก็เห็นด้วยเหมือนกัน เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ รู้ใหม่ คำพูดนี้รู้ใหม่ วิมุตติ แปลว่า การหลุดพ้นจากอาสวะ มี ๒ อย่าง เจโตวิมุตติ อำนาจของจิตมากที่สุด คือ เรื่องสมาธิมากจึงทำปัญญาเกิดได้ ปัญญาวิมุตติ ทำ สมาธิพอเป็นรากฐาน เหมือนต้นไม้เห็นใหม่ บางชนิดเอาน้ำใส่ มันบานขึ้นมานะ บางต้นเอาน้ำใส่ ตาย ต้องใส่แต่น้อยๆ พอดีๆ เห็นใหม่นั้นต้นสน สนฉัตรนะ ไปเอาน้ำใส่มากๆ ตายนะ ใส่แต่น้อยๆ ไม่รู้มันเป็นอะไร แต่อย่างต้นนี้ ดูซิ แห้ง ออกอย่างนี้ มันขึ้นมาได้ยังไง ลองคิดดูซิ มันจะได้ น้ำมาจากไหน ใบมันจึงใหญ่ จึงโตอย่างนี้ บางต้นต้องใส่น้ำให้มากๆ จึงจะได้ใบใหญ่ขนาดนี้ แต่อย่างต้นนี้ มันน่าจะตาย อีกอย่างหนึ่งเขาปลูกแขวนเอาไว้ รากมันห้อยลงมากินลม มันน่าจะ ตายนะ ถ้าเป็นไม้ธรรมชาติมันคงแห้งไปหมดแล้ว นี่อีกหน่อยใบมันจะยาวขึ้นมาเรื่อยๆ ไม่มีน้ำนะ น้ำไม่มี เป็นอย่างนี้เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ธรรมชาติมัน

เจโตวิมุตติ วิมุตติแปลว่าการหลุดพ้น ต้องทำกำลังใจให้เข้มแข็ง มีสมาธิมากๆ อย่างหนึ่ง ก็เหมือนกับต้นไม้บางชนิดต้องให้น้ำมากๆ มันจึงจะเจริญขึ้น แต่อีกอย่างหนึ่งไม่ต้องให้น้ำมาก ให้น้ำมาก ตาย ต้องให้น้ำน้อยๆ เพราะมันเป็นอย่างนั้น มันเจริญของมันได้อย่างนั้น ฉะนั้นท่านจึงตรัสว่า เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ วิมุตติการหลุดพ้น การที่จะหลุดพ้นต้องใช้ปัญญาและกำลังใจ จิตกับปัญญาต่างกันไหม

พระ ก : ไม่ครับ

หลวงพ่ : ทำไม่ถึงแยกละ ทำไม่ถึงแยกเป็นเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ

พระ ก : เป็นเพียงคำพูดครับ

หลวงพ่ : นั้นแหละเห็นไหม ไม่อย่างนั้นเราก็ไปเที่ยวแยก เดียวก็เป็น บ้าเท่านั้นแหละ แต่ว่ามันเอียงกันนิดหน่อยนะ จะว่าอันเดียวกันก็ไม่ใช่ คนละอัน ก็ไม่ใช่ ผมจะตอบอย่างนี้ถูกไหม ผมจะตอบว่าอันเดียวกันก็ไม่ใช่ คนละอย่าง ก็ไม่ใช่ ผมจะตอบอย่างนี้ เอาไปพิจารณาซิ

พูดถึงความเท่าทันนะ ครั้งหนึ่งผมไปพักที่วัดร้างแห่งหนึ่งองค์เดียว มะไฟ ที่วัดร้างแห่งนั้นเยอะเลย อยากฉันทลือเกิน ผมก็ไม่ได้ฉันท ความหวาดความกลัว ว่ามันเป็นของสงฆ์ มีโยมคนหนึ่งสละพายตะกร้ามาขอเราไปปักกลดที่นั่น เขาจะคิดว่าเราเป็นเจ้าของหรือยังก็ไม่รู้ เขามาขอ ผมก็คิด เอ! จะให้เขาก็ไม่ได้นะ ครั้นจะไม่ให้ เขาก็จะว่าพระหวง มีแต่โทษทั้งนั้น ผมเลยตอบ

“โยม อาตมาพักที่วัดนี้ไม่ใช่อาตมาเป็นเจ้าของนะ ที่โยมขอมานี้ก็เห็นใจ อยู่เหมือนกัน อาตมาไม่ห้ามแต่ก็ไม่อนุญาต ฉะนั้น แล้วแต่โยมเถอะ”

โอ้ เขาไม่เอาแฮะ เออ คำตอบอย่างนี้ก็ดีเหมือนกัน ไม่ห้ามแต่ไม่อนุญาต เราหมดภาระเลย พุติไปอย่างนี้มีประโยชน์มันทันเขา ดี พุติแล้วก็ดี ดีจนกระทั่ง ทุกวันนี้แหละ บางทีคนพูดแปลกๆ มันก็ไม่กล้าเอา

จิริตคืออะไร

พระ ก : จิริต เอ้อ! ไม่ทราบจะตอบอย่างไร

หลวงพ่ : จิริตอันนี้ จิริตอันนี้ ปัญญากันนี้ จะทำอย่างไรละที่นี้ ดูซิว่ายังงี้ ลองดูซิ รากจิริต โทสจิริต โมหจิริต พุทธจิริต จิริตก็คือจิตใจของคนเราที่มันแอบแฝงในสภาวะอันใดอันหนึ่งมากกว่าเขา เป็นรากะบ้าง โทสะบ้าง ทุกอย่างมันก็เป็นภาษาคำพูดเท่านั้นแหละ แต่มันแยกกันออกไป

ได้หกพรรษาแล้วนะ เออ! วิ่งตามมันเห็นจะพอแล้วมั้ง วิ่งมาหลายปีแล้วนี้มีหลายคนอยากจะไปอยู่องค์เดียว ผมไม่ว่าหรอก อยู่องค์เดียวก็อยู่เถอะ อยู่หลายองค์ก็อยู่ ไม่ผิดหรอกถ้าไม่คิดผิด อยู่องค์เดียวคิดผิดมันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร ลักษณะที่อยู่ของผู้ปฏิบัติเป็นที่สงบหน่อยนะ แต่ว่าในเมื่อที่สงบระงับเช่นนั้นไม่มี เราก็ตายสิ มันร้อนนี้ อย่าหาทางอะไรให้มันมาก ให้มันย่อเข้ามา ให้มาอยู่ที่จิตใจเจ้าของ ที่ผมพูดนะ ดูไปนานๆ อย่าไปทิ้ง ให้มีความรู้เอาไว้ ที่ผมว่าอนิจจัง อนิจจัง ต้องดูไปนานๆ เถอะ เดี่ยวจะเห็นชัดหรอก ผมเคยได้คำพูดจากอาจารย์องค์หนึ่งเมื่อครั้งผมภาวนาใหม่ๆ ท่านว่า กรรมฐานนี้ปฏิบัติไปเถอะอย่าสงสัยมันอย่างเดียวนั้นแหละ พอแล้ว.

อารมณ์เป็นอารมณ์

จิตเป็นจิต

ที่จิตเป็นสุขเป็นทุกข์

เป็นดีเป็นชั่ว

เพราะจิตหลงอารมณ์

